

LUKÁŠ KRIVOŠÍK

Bojím sa o vnúčatá

Tvrdí, že trh potrebuje svedomie. Zároveň volá po takom sociálnom systéme, ktorý si štáty môžu dovoliť. S rozvíjajúcimi sa ekonomikami treba podľa neho viac rátať, no budúcnosť vlastnej krajiny ho naplňa pesimizmom. Britský ekonóm Ian Scott.

Ian Scott.

chodu. Niektorí dokonca varujú pred návratom protekcionizmu. Máte tiež tieto obavy?

Môj inštinkt je, že odpor proti voľnému medzinárodnému obchodu je neudržateľný. A nevidím voči nemu ani žiadnu zmysluplnú alternatívu. Uznávam však, že potenciál pre xenofóbiu je veľmi veľký. Rovnako ako sklon časti Američanov nepovažovať zvyšok sveta za seberovný. Je za tým istý druh nedostatku zvedavosti, ale aj arogantné presvedčenie, že americký systém a najmä ich interpretácia osvietenstva sú najlepšou alternatívou pre celý svet.

.a akej interpretácii osvietenstva by ste dali prednosť?

Trebárs nemecký model sociálno-trhového hospodárstva je zaujímavý. Odbory sú tam súčasťou správy firiem. Podobne japonský systém, kde celoživotné zamestnávanie stále pretrváva. Americkou a britskou odpoveďou je, že znížme dane bohatým a tí vytvoria pracovné miesta. Lenže, keď potom zoškrtnáme výdavky na vzdelanie, bohatí vytvoria pracovné miesta, pre ktoré nenájdu dostatočne kvalifikovaných ľudí. Verím, že sa potrebujeme vrátiť k trhu so sociálnym svedomím.

.tie pôsobivé sociálne štáty západnej Európy boli však často financované na dlh. A dnes sme uprostred dlhovej krízy, kde sa škrty ukazujú ako nevyhnutné.

Ide o to, mať sociálny štát, ktorý si môžete dovoliť. Časť gréckeho problému je, že mnohé sociálne programy, ktoré boli zavedené v uplynulých desaťročiach, si už dovoliť nemôžu. Zvlášť ak tam málokto platí dane.

.a čo vaša vlastná krajina? Akú budúcnosť Británie predvídate?

Neviem. Bojím sa o svoje vnúčatá. Som dosť pesimistický, čo sa týka budúcnosti Británie. Starosti mi robí úpadok strednej vrstvy. Vzdelávací systém je v zlom stave. Vede sa nešťastná debata o budúcnosti zdravotníctva. A nevidím, žeby súčasná vláda prichádzala s riešeniami, ktoré by tieto problémy pohli.

Ian Scott je medzinárodne uznávaný odborník na rozvíjajúce sa trhy, strategický manažment a znalostnú ekonomiku. Pracoval vo vedení Svetovej banky a okrem iného pôsobí na Oxfordskej univerzite. Na Slovensku sa zúčastnil konferencie Big Ideas for CEE na pozvanie spoločnosti Soitron ●

.v októbri ste navštívili Bratislavu v rámci konferencie Big Ideas for CEE a to práve v čase, keď slovenský parlament neschválil na prvý raz euroval. Sledovali ste, čo sa u nás dialo?

Dianie s eurovalom určite sledujem. Ale v časti Anglicka, odkiaľ pochádzam, sa hovorí, že by ste nemali vyslovovať názor, keď ste na mieste len krátko a nevíete skutočne, čo sa deje. Bratislava sa stala na okamih centrom známeho vesmíru. Pokiaľ som porozumel debate vo vašom parlamente, zdá sa mi, že reflektovala neodvratiteľné napätie medzi členstvom v klube a záujmom celku na jednej strane, a na strane druhej skutočnosťou, že ste si prešli tvrdými úspornými opatreniami, kým jedna konkrétna krajina sa im vyhýba.

.globálna situácia je dnes nevyspytateľná a sústavne sa mení. Vy ste prišli na Slovensko radiť podnikateľom ako vizionár budúcich trendov. Mnohí tvrdia, že to, čo zažívame, je v podstate len presun ťažiska politickej a ekonomickej moci zo severného Atlantiku do východnej Ázie.

Na Oxforde mám študijný program o rozvíjajúcich sa ekonomikách. Je nespochybniteľné, že niektoré z týchto krajín, či už Brazília, Rusko, India a Čína, alebo aj štáty ako Turecko, Mexiko, prípadne Indonézia, si udržiavali po dlhý čas pomerne vysoký hospodársky rast. Vďaka tomu zmenšili svoje zaostávanie za vyspelými krajinami. Čiastočne sa im to darilo vďaka ich veľkosti, čiastočne vďaka snahe o vy-

tvorenie stabilných inštitúcií či posilneniu vlády zákona. Dnes už majú pomerne kompetentných politikov. Je veľmi pravdepodobné a zrejme neodvratiteľné, že tieto krajiny budú podstatne dôležitejšími hráčmi, než sme boli zvyknutí. Nedávne vytvorenie platformy G-20 bolo v tomto zmysle veľmi dôležitým krokom, pretože posadilo za jeden stôl štáty, ktoré boli predtým akurát v predsedni G-8.

.to sa však prejaví aj na riadení Medzinárodného menového fondu a Svetovej banky, nie?

Prejaví sa to a myslím tiež, že sa to musí prejavíť. Keď tieto inštitúcie založili na sklonku druhej svetovej vojny, bolo zrejme, že ich riadenie si rozdelí Amerika a Európa. Lenže svet sa odvtedy zmenil a vedenie týchto inštitúcií sa musí zmeniť s ním.

.ako si Západ môže uchovať náskok?

Krajiny aj bloky štátov sa musia naučiť meniť. Moja vlast mala veľké impérium a zaslúžene oň prišla. Británia sa musela prispôbiť. Povedal by som, že sa tej strate doteraz prispôbuje. Európa ako celok sa bude musieť prispôbiť rastúcej ekonomickej i politickej sile ázijských krajín. To, čo ma trápi, je, že kým niektoré krajiny východnej Ázie a Latinskej Ameriky rýchlo dobiehajú, najchudobnejšie štáty zaostávajú ešte viac.

.amerického prezidenta Baracka Obama kritizujú, že nedostatočne podporuje ukončenie rokovaní o liberalizácii svetového ob-

foto Boris Németh